

Werkinstructie hondenzaken

gemeente Leeuwarden 2018

Evaluatie, werkwijze en richtlijnen

Voortbouwen op 10 jaar hondenbeleid gemeente Leeuwarden.

Vastgesteld in het PO Wijkzaken van 1 oktober 2018

Samenvatting

In de periode 2007 tot 2018 heeft Leeuwarden zich op de kaart gezet als voorbeeld-gemeente voor de hondenzaken. Daar zijn we trots op.

In deze nota houden we het bestaande beleid onder de loep en passen dit waar nodig aan in een “werkinstructie hondenzaken”. Daarbij blijft de basis: de 4V’s Voorzieningen, Voorlichting, Verbaliseren, Verantwoordelijkheid van de eigenaar zelf.

We gaan over tot meer maatwerk voor wijk en dorp zowel qua communicatie als qua voorzieningen. Waarbij breder wordt gekeken dan enkel de hondenbezitter. De ervaring leert dat veel mensen ergernis ervaren: hondenpoep staat nog steeds op nummer 1. Maar ook het aantal incidenten met bijtgrage honden neemt toe. De hond (en zijn eigenaar) staat midden in de samenleving.

We toetsen wat praktisch haalbaar is binnen de beschikbare middelen en de situatie per wijk en dorp. Waar nodig lerend van onze ervaringen passen we bestaande voorzieningen aan en maken afspraken op maat. Ook maken we steeds meer gebruik van nieuwe media.

Deze strategie zetten we door om uiteindelijk - ook op dit onderdeel - zo maximaal mogelijk onze missie te bereiken “de stad en dorpen voor iedereen schoon en leefbaar houden”. De effecten van het beleid meten we via de reguliere monitoringsmogelijkheden van de gemeente: wijkmonitor, melddesk en schouwresultaten.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 verhaalt in het kort de noodzaak tot herijking van de gevoerde werkwijze, geeft een kijkje in het oude hondenbeleid en de missie die we ons stellen. Hoofdstuk 2 gaat in op de cijfers van 2018 en de evaluatie van het oude beleid. Hoofdstuk 3 vermeldt de voorzieningen, gewenste wijzigingen, en het onderhoud en beheer ervan. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de eigen verantwoordelijkheid van de eigenaar en de voorlichting vanuit de gemeente. Hoofdstuk 5 gaat in op het onderdeel verbalisering. Hoofdstuk 6 geeft kort de vervolgstappen aan.

Hoofdstuk 1

Tijd voor herijking

In de periode 2007 tot 2018 heeft Leeuwarden zich op de kaart gezet als voorbeeld- gemeente voor de honden zaken. Daar zijn we trots op.

Recent gaf een fractie uit de Leeuwarder gemeenteraad aan:

“Eén op de zeven Nederlandse huishoudens heeft een hond. In Leeuwarden is dat niet anders. Leeuwarden heeft sinds 2007 heldere spelregels om zowel de belangen te dienen van bezitters van de trouwe viervoeter (creëren van losloopgebieden) als van de rest van de bevolking (actief beleid tegen het laten liggen van hondenpoep). De losloopgebieden vormen dus een essentieel onderdeel van het beleid. Los van de functie om honden veilig (met elkaar) te laten spelen hebben losloopgebieden een vaak sterk onderschatte maatschappelijke functie, nl. die van ontmoetingsplaats waar mensen van alle mogelijke achtergronden elkaar ontmoeten, een praatje maken enz. Op die manier dragen losloopgebieden serieus bij aan sociale cohesie in de stad”. (raadvragen PvdA-fractie 2018).

Een hond is een gezellig huisdier waar veel mensen iedere dag plezier aan beleven. Naast het plezier echter brengt een hond ook verplichtingen met zich mee. In het beleid van 2007 is de keuze gemaakt voor de inzet van de 3 V's: Voorlichting, Verbaliseren en Voorzieningen. De gemeente faciliteert. De vierde V: verantwoordelijkheid voor het houden van een hond, ligt bij de hondenbezitter.

Voorlichting: het vergroten van de kennis over het hebben van een hond, de spelregels ten aanzien van het hondenbeleid en de aanwezigheid en het gebruik van de voorzieningen in de gemeente. Communicatie over het hondenbeleid gebeurt positief.

Voorzieningen: de hondenbelasting wordt ingezet voor o.a. het realiseren van voorzieningen, het plaatsen van poepbakken en het realiseren en aanpassen van losloopvelden. Voorzieningen die ook beheerd en onderhouden moeten worden.

Verbaliseren: er is een adequate handhaving nodig om ook de meer notoire overtreders tot orde te roepen. Deze handhavers werken zowel bij het team Belastingen: de hondencontroleurs voor het innen van de hondenbelasting, als bij het team Stadtoezicht. De handhavers van de APV.

In de periode 2007-2018 zijn er 56 hondenlosloopterreinen, 190 zgn. Gepp-bakken en 326 reguliere hondenpoepbakken gerealiseerd. Bij Stadtoezicht is 2,37 fte beschikbaar voor de hondencontrole en er is een jaarlijks communicatieplan Voorlichting. Dit wordt betaald uit de opbrengst van de Hondenbelasting.

De gemeente Leeuwarden is met ingang van 1-1-2018 uitgebreid met de voormalige gemeente Leeuwarderadeel en een deel van Littenseradiel. Al eerder (in 2014) was ook een deel van de voormalige gemeente Boarnsterhim toegevoegd. Het is tijd om de nota “Hondenbeleid 2007” (vastgesteld door het college d.d. 8-5 2007) te herijken en aan te passen aan de huidige situatie.

Missie, strategie en doel 2018-2022

De werkinstructie hondenzaken richt zich op behoud van wat in het verleden is opgebouwd: goede voorzieningen en duidelijke regels (handhaving en voorlichting) voor hondenbezitters. Waarbij we wel praktisch toetsen wat haalbaar is binnen de beschikbare middelen. Deze strategie zetten we door om uiteindelijk zo dicht mogelijk bij onze missie uit te komen “de stad en dorpen voor iedereen schoon en leefbaar houden”.

Evaluatie en Monitoring

De gemeente kent verschillende meetinstrumenten:

- De wijkmonitor (voor ergernissen)
- De melddesk voor meldingen
- De netheidsscore (middels schouwresultaten)

Wij verwachten op alle onderdelen betere scores te kunnen hebben.

Hoofdstuk 2 De cijfers en evaluatie

2.1 De cijfers

De gemeente Leeuwarden kent met ingang van 2018:

- 122.485 inwoners
- 7.100 honden;
- 57 hondenlosloopterreinen
- 190 GEP-bakken, 326 blauwe reguliere hondenpoepbakken en 1390 zwerfafvalbakken.
- Hondenpoep is al jaren onveranderd een van de grootste ergernissen van de bewoners van de gemeente Leeuwarden. De ergernis aan hondenpoep is door het gevoerd beleid iets gedaald maar vereist continue aandacht.

ergernis vaak	2003	2009	2013	2018
graffiti	19%	9%	8%	6%
rondslingerend vuil	39%	33%	30%	34%
hondenpoep	53%	39%	45%	43%

- Hondenbelasting?
De eigenaar van een hond betaalt in 2018 aan hondenbelasting:
 - Voor de eerste hond € 64,34
 - Voor de tweede hond € 96,51
 - En voor elke volgende hond € 128,68
- Hondenbelasting levert in totaal € 541.000,- op. Het is een doelbelasting die sec wordt gebruikt voor hondenzaken:
 - Beheer- en onderhoudslasten (losloopterreinen, afvalbakken, reinigingslasten, etc.);
 - Kapitaallasten (rente/afschrijvingen) m.b.t. investeringen in voorzieningen;
 - Inzet vanuit Stadstoezicht (op straat door Integraal Handhavers), Belastingen (Controleurs) en Wijkzaken.

2.2 Evaluatie

In 2017 is door een stagiair van het Van Hall instituut een evaluatie gemaakt van het hondenbeleid.

Uit dit onderzoek naar het gedrag van de baasjes blijkt het volgende:

- Respons 1300 st. (26%)
- Tevreden over voorlichting (90 %)
- Opruimgedrag is duidelijk verbeterd (95% ruimt nu op)
- In vuile wijken slechter opruimgedrag
- Veel baasjes willen strengere handhaving
- Mannen ruimen slechter op dan vrouwen
- In donker slechter opruimgedrag

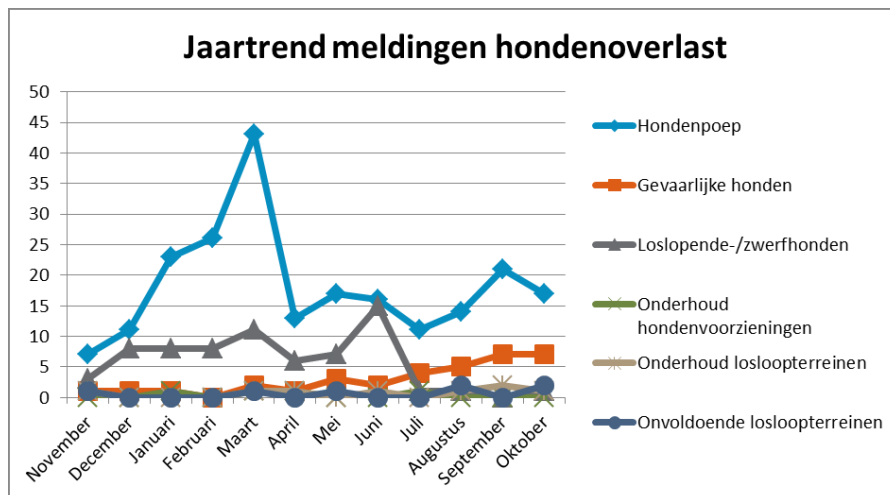
Daarbij moet wel aangetekend worden dat waarschijnlijk de meer “brave” hondenbezitters de moeite hebben genomen om de vragenlijst in te vullen.

Acties n.a.v. dit onderzoek:

- In communicatie bewustwording en gedragsverandering bevorderen door te benadrukken dat poep vies is voor kinderen;
- Meer handhaving in donker ochtend/avond;
- Intensievere handhaving in de wijken waar uit schouwresultaten blijkt dat deze sterker vervuild zijn met hondenpoep;
- Maatwerk communicatie per wijk;
- Doorgaan beleid 3 V's;
- Bij voorkeur een bankje op elk losloopterrein;

Jaar	Aantal hondenpoep-bakken	Aantal terrein	Aantal pv's	Aantal meldingen	Ergernis (in %)	Netheids-score *
2007	229	20	255	± 250	56	2,9
2009	315	36	172	± 180	39	3,8
2011	335	41	293	± 175	38	4,1
2013	386	46	257	± 230	45	4,1
2015	450	55	91	± 200	40	3,8
2017	516	56	49	± 200	43	3,8

*Netheidscore is afgeleid van de jaarlijkse schouwresultaten door de sector Wijkzaken, deze voldoet in ruime mate aan de norm.

Wat opvalt aan de jaartrend van de meldingen is dat met name in februari/maart de meldingen over hondenpoep het hoogste zijn. Verklaring hiervoor kan zijn dat met name in deze maanden het koud is en de hondenpoep het beste zichtbaar is doordat het groeiseizoen en het maaien nog niet is begonnen.

Verder neemt het aantal meldingen over gevaarlijke honden iets toe.

Uit de jaartrend blijkt verder dat er vrijwel geen meldingen over te weinig hondenlosloopterreinen of de staat van onderhoud ervan binnen komen.

2.3 Overgang 2018 voor de nieuwe delen van de gemeente

De gemeente Littenseradiel kende geen hondenbelasting en geen voorzieningen voor honden. In deze plattelandsgemeente werd dit niet noodzakelijk geacht. Dat was anders in de gemeente Leeuwarderadeel. In Stiens waren 4 hondenlosloopterreinen aangewezen waarbij ook voorzieningen als hondenpoepbakken en dispensers voor hondenpoepzakjes aanwezig waren. De Buitendienst zorgde hier voor leging van de bakken en bijvullen van zakjes.

Gekozen is om de Leeuwarder werkwijze toe te passen op deze nieuwe onderdelen. Hondenbelasting wordt geheven met ingang van 2018 in de gehele gemeente. Daarvoor was het nodig om een bebouwde kom hondenbelasting aan te geven en hier binnen ook voorzieningen aan te brengen. De voorzieningen zijn in januari van 2018 aangebracht.

Voor Stiens specifiek geldt een overgangsregeling. De daar aanwezige dispensers zijn verwijderd. Hiervoor in de plaats kunnen tot het ingaan van de nieuwe werkwijze gratis hondenpoepzakjes worden opgehaald bij de vestiging van de Buitendienst in Stiens.

Hoofdstuk 3 Voorzieningen

Onze ambitie is om de gemeente zo schoon en leefbaar mogelijk te houden. Hondenpoep staat nog steeds op de eerste plaats als het gaat om ervaren ergernissen. De gemeente zorgt daarom voor goede voorzieningen en voor het beheer en onderhoud ervan voor het kunnen weggooien van hondenpoep.

3.1 Verschillende soorten bakken voor hondenpoep

In de afgelopen jaren is geconstateerd dat het regelmatig gebeurt dat eigenaren de poep van hun viervoeter in de kolk (put) of sloot gooien. Men denkt dat dit een goede oplossing is, poep is toch biologisch? Maar al die poep in sloten en vijvers zorgt voor te hoge fosfaat gehaltes, wat leidt tot vissterfte. Het poep scheppen in een kolk aangesloten op een gemengd riool is minder erg maar als de kolk is aangesloten op een gescheiden stelsel ontstaat vervuiling van het oppervlaktewater. Daarnaast verstoppert kolken en riolen door poepzakjes. Bij hevige regenval kan het water niet weg en komen straten blank te staan.

In de gemeente Leeuwarden zijn verschillende soorten afvalbakken waar hondenpoep ingegooid kan worden. Het meest bekend zijn de 326 blauwe hondenpoepbakken. Deze worden regelmatig ook van “normaal” zwerfafval voorzien. Trouwens ook in de reguliere afvalbakken vinden we hondenpoep in zakjes terug. Dit is geen probleem. De afvalstromen van de blauwe hondenpoep en de andere bakken worden in een stroom door onze reinigingsdienst verwerkt. Via na-scheiding wordt het plastic er uit gehaald.

Nieuwe werkwijze:

1. We laten het onderscheid tussen zwerfafval en gewone blauwe hondenpoepbakken vervallen en communiceren dit met de inwoners door het aanbrengen van stickers op beide bakken.
2. We kiezen voortaan voor nieuwe uniforme bakken, blauw met een klepje/ of kleiner gat tegen stank en meeuwen/kraaien-overlast. Uitzondering hierop vormt de historische binnenstad.
3. We zorgen voor het twee keer per jaar schoonmaken van de buitenkant van alle bakken
4. De frequentie van het legen wordt afgestemd op de seizoenen en het gebruik van de bakken.
5. Waar nodig worden in overleg met de wijk en dorpenpanels bakken weggehaald of verplaatst.

3.2. Speciale positie Gepp-bakken

Naast de reguliere afval(hondenpoep) bakken zijn er in de periode 2011 tot 2016 190 Gepp-bakken aangelegd. Het Gepp-hondentoilet bestaat uit een roestvrijstalen bovengronds zuiltje op een ondergrondse betonbak met een inhoud van 280 liter. De put staat in verbinding met een trottoirkolk en met het riool zodat de put regelmatig wordt schoongespoeld. In theorie een goed werkend systeem dat in de praktijk toch een aantal nadelen blijkt te hebben.

Bij de vaststelling destijds van het beleid (2007) was bekend dat de aanschaf en plaatsingskosten van Gepp-bakken aanmerkelijk hoger zijn dan die van reguliere afvalbakken (ca. 6 keer zo duur). Men verwachtte dit in een langere levensduur, een lagere frequentie van lediging en een minder aantal te plaatsen bakken deels terug te kunnen verdienen.

Het voordeel van Gepp-bakken is verder:

1. minder stankoverlast,
2. middels een voetpedaal kan de bak worden geopend.
3. de frequentie van leging is in plaats van elke week, ca. 1 keer per maand (mits geen verstoppingen).

Inmiddels leert de praktijk ervaring met 190 Gepp-bakken dat ook deze nadelen hebben:

1. Poep dat terecht komt in het riool zorgt voor te hoge fosfaat gehalten wat kan leiden tot vissterfte;
2. Regelmatig treden er verstoppingen op. Inwoners blijken de Gepp-bakken ook te gebruiken voor folders en ander afval.
3. Niet overal waar honden lopen is een geschikte plek op het riool waar Gepp-bakken op aangesloten kunnen worden. De plaatsing van gewone bakken bleek onontkoombaar.
4. Uit diverse onderzoeken blijkt dat er twijfel bestaat of het gebruik van biobags een duurzaam alternatief is voor het veel goedkopere plastic zakje.
5. Veel bewoners kiezen vanuit kostenoverwegingen voor een regulier plastic zakje in plaats van een biobag.
6. Een deel van de eigenaren maakt gebruik van plastic zakjes, deze komen terecht in een filter. Dit moet regelmatig (ca 1 keer per maand) door een kolkenzuiger worden geleegd.
7. De inhoud van de filters en bakken afgezogen door kolkenreinigers kan enkel naar een gespecialiseerd afvalverwerkingsbedrijf de kosten hiervoor bedragen inmiddels ruim € 30.000,- op jaarbasis.

Nieuwe werkwijze:

1. Wij gaan niet door met het uitbreiden van het aantal Gepp-bakken in de gemeente.
2. Bestaande bakken worden losgekoppeld van het riool en geleegd op de reguliere manier voor de overige ondergrondse containers van het gewone huishoudelijke afval.

3.3 Gratis verstrekken van biobags of hondenpoepgrijpers?

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Leeuwarden gratis hondenpoepgrijpers uitgedeeld aan hondenbezitters. De prijs van een hondenpoepgrijper bedraagt ca. 12 euro. Het gebruik van hondenpoepgrijpers wordt wisselend ervaren.

Onderzocht is of het verstrekken van gratis biobags aan hondeneigenaren een optie is. Uitgerekend is dat het toesturen van een jaarvoorraad biobags aan de eigenaar een bedrag van € 300.000,- kost. De prijs van een biobag is gemiddeld 6 cent per zakje. Dit is niet haalbaar binnen de bestaande begroting. De gemeente Leeuwarden kan en wil niet overgaan tot het verstrekken van andere goedkopere plastic hondenpoepzakken. De Europese Unie heeft alle lidstaten verplicht (met ingang van 2016) het gebruik van plastic te verminderen.

In de afgelopen jaren is er subsidie gegeven op het verstrekken van biobags: biologisch afbreekbare hondenpoepzakjes. Dit werkt als volgt:

- de leverancier “hondenpoep.nl” levert voorlichtingsmateriaal van de gemeente Leeuwarden en biobags af bij dierenspecialzaken en dierenartsenpraktijken.
- Van elk verkochte doosje biobags (50 stuks) subsidieert de gemeente 1 euro.

Uit diverse onderzoeken blijkt echter twijfel te bestaan of het gebruik van biobags een duurzaam alternatief is voor de reguliere plasticzak.

Nieuwe werkwijze:

1. We kiezen er voor om als gemeente geen gratis opruimmiddelen meer te verstrekken.
2. De subsidie op biobags (gemiddeld 5.000 euro per jaar) wordt met ingang van 2019 afgeschaft.

3.4.Hondenlosloopterreinen

In de afgelopen 10 jaar is veel energie gestoken in de aanleg van losloopterreinen voor honden. Inmiddels zijn er 56 stuks. De ervaring leert dat er een aantal randvoorwaarden zijn waar een hondenlosloopterrein aan moet voldoen:

- Draagvlak van buurt, wijk of dorp;
- Veilig; zo nodig omheind met een hek (max 1 meter hoogte);
- Makkelijk af te bakenen;
- Niet gemengd met andere voorzieningen (speelterrein, fitnesterrein, fietspad etc.)
- Makkelijk te handhaven qua situering, bebording en afbakening van het losloopterrein. Voorbeelden hiervan zijn: een natuurlijke grens (sloot of weg), een hek en de juiste bebording;
- Eenvoudige inrichting en onderhoud;
- Een bankje;
- Een of twee hondenpoepbakken;

- Prettig in gebruik voor hond en eigenaar;

Uit onderzoek (zie hoofdstuk 2) blijkt dat de gemeente over voldoende losloopterreinen beschikt. Maar bij nieuwe stadsuitbreidingen/wijken is het nodig om voor de nieuwe hondenbezitters aldaar een losloopgebied aan te leggen.

We hanteren de volgende kengetallen voor de aanleg van een nieuw terrein in de stad:

- op elke 17 personen 1 hondenbezitter
- op elke 125 honden 1 hondenlosloopterrein.

Bij de aanleg van nieuwe wijken is het belangrijk om vanaf het begin rekening te houden met de aanleg van een of meer hondenlosloopterreinen. De kosten voor het hondenlosloopterrein maken onderdeel uit van de projectbegroting.

Voor dorpen stellen we deze norm iets lager. Hier geldt dat vanaf de aanwezigheid van 100 of meer honden nog nieuwe losloopterreinen worden aangelegd.

Kanttekening hierbij is dat het aanlijngesbod wel ook in deze dorpen geldt. Voor het loslopen van honden kan gebruik worden gemaakt van de grotere losloopterreinen:

- in het Leeuwarder Bos
- Groene Ster Alldiel (met hondenstrand)
- Groene Ster nabij Woelwijk (hondenstrand en bos)
- Froskepôle-west (met hondenstrand)
- Grou (met speelvoorzieningen voor honden)

Nieuwe werkwijze:

1. Voor nieuwbouwwijken wordt vanaf het begin rekening gehouden met de aanleg van hondenvoorzieningen.
2. Het bestaande aantal hondenterreinen in binnenstedelijk gebied wordt niet meer uitgebreid. Verplaatsing of aanpassing is op verzoek van de buurtbewoners wel mogelijk.
3. Het "recht" op een hondenlosloopterrein is afhankelijk van feitelijk het aantal (te verwachten) honden in de wijk of dorp.

In principe hoeft er voor de aanleg van een hondenlosloopterrein geen toetsing plaats te vinden aan het bestemmingsplan. Dit gebruik is gewoon mogelijk binnen de bestemmingen verkeer, groen etc.. Er mogen hekwerken worden geplaatst zonder vergunning mits niet hoger dan 1 meter;
Er mogen speeltoestellen voor honden worden geplaatst zonder vergunning tot 4 meter hoog;

3.5 Borden

Het plaatsen van borden is noodzakelijk bij de aangewezen hondenlosloopterreinen. Het is niet nodig om een Verkeersbesluit te nemen: “Het betreft geen maatregel voor het verkeer, dus ook geen verkeersbesluit”.

2. Het in het eerste lid, onder a. vervatte verbod geldt niet voor door het college van burgemeester en wethouders aangewezen plaatsen waar dat door borden is aangegeven, mits een hond losloopt onder voldoende geleide of toezicht

Regelmatig wordt om een verbodsbord voor de toegang van honden gevraagd. Bijvoorbeeld bij een kinderspeelplaats, speel en ligweide, natuurgebied of een recreatieterrein. In de APV is nu geregeld dat dit verboden terreinen zijn voor honden. Het gemeentelijke beleid is om zeer terughoudend met het plaatsen van borden om te gaan en zoveel mogelijk borden te verwijderen. Aanvragen voor verbodsborden specifiek voor honden worden dan ook niet gehonoreerd.

3.6 Het beheer en onderhoud

Monitoring onderhoudsniveau

In de gehele gemeente Leeuwarden wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende onderhoudsniveaus: hoog, basis en laag niveau. Per niveau zijn kwaliteitsnormen gesteld. Wat betreft honden houden deze normen in dat er weinig (niet meer dan 1 stuk) ontlasting ligt op verharding, looplijnen, speelplaatsen en gras, en dat dit nauwelijks afbreuk doet aan de functionaliteit van het gebied. Wordt aan deze normen voldaan, dan is het onderhoudsniveau hoog. Een basisniveau wordt behaald als hier en daar (niet meer dan 2 stuks) ontlasting van honden ligt. Wanneer 3 stuks of meer stuks ontlasting worden gevonden in een gebied, dan spreekt men van een laag onderhoudsniveau.

In beginsel wordt overal het basisniveau aangehouden, behalve in de binnenstad, bij kantoren, langs de haak van Leeuwarden en in de historische parken. Daar wordt een hoog onderhoudsniveau gehanteerd. Om het onderhoudsniveau te bepalen wordt twee keer per jaar geschouwd. Dan wordt steekproefsgewijs geobserveerd en gemonitord welk onderhoudsniveau waar wordt gewaarborgd. Eén van de onderwerpen waarop wordt geschouwd, is hondenpoep.

Beheer op basisniveau

Het karakter van de losloopterreinen is erg divers en sterk afhankelijk van de locatie waarin ze gelegen zijn. Een aantal losloopterreinen is omgrensd door een hek, terwijl sommige een natuurlijke omgrenzing hebben. Op veel hondenlosloopterreinen zijn er schelpenpaden, borden, bankjes en hondenpoepbakken. Daarnaast zijn er op een aantal losloopterreinen speelelementen voor honden aangebracht. Al deze voorzieningen worden op basisniveau onderhouden.

Het dagelijks onderhoud bestaat in hoofdlijnen uit gras maaien, onderhoud beplanting, legen afvalbakken en onkruidvrij houden verharding. Ook worden gaten aangevuld die door de honden gegraven worden.

Het schoonhouden van zowel hondenpoepbakken als afvalbakken moet regelmatig gebeuren. Een schone bak straalt ook “schoon” uit. Daarbij is het ook nodig dat de reinigingsdienst om stankoverlast te voorkomen haar frequentie in de zomer qua lediging opvoert.

Bijna de helft van deze voorzieningen stamt uit de jaren 2007-2010. In 2017 en begin 2018 zijn alle hondenlosloopterreinen opnieuw geïnventariseerd en geschouwd op technische kwaliteit en verzorging. Hieruit wordt een meerjarig onderhoudsprogramma opgesteld, gebaseerd op prioriteiten die uit de schouw naar voren zijn gekomen. Daarin worden gefaseerd grootschaligere zaken aangepakt als herstel paden, vervangen meubilair en egaliseren terreinen.

Leren van meldingen

Via de Melddesk van de gemeente of het 14-058 nummer komen regelmatig meldingen binnen over honden gerelateerde zaken. Dit kan een wens zijn voor meer hondenpoepbakken of een hek, de inrichting van een hondenlosloopterrein of bijvoorbeeld het aanbrengen van hondenspeelvoorzieningen. Het merendeel van de meldingen betreft echter een verzoek tot handhaving. Ook de meldingen voor agressieve honden worden hier geregistreerd. Door de meldingen hebben we een goed zicht op de functionaliteit en het draagvlak van hondenvoorzieningen.

Hoofdstuk 4 Voorlichting en eigen Verantwoordelijkheid

4.1 Eigen verantwoordelijkheid

Een hond is een gezellig huisdier waar veel mensen iedere dag plezier aan beleven. Naast het plezier echter brengt een hond ook verplichtingen met zich mee. De gemeente Leeuwarden heeft een verwachting van hondenbezitters. Overlast voor anderen moet zoveel mogelijk worden voorkomen.

Daartoe heeft zij spelregels opgesteld aangaande het houden van honden in de gemeente.

De gemeente Leeuwarden verwacht van hondenbezitters dat zij:

1. ... honden aan de lijn houden, tenzij anders aangegeven;
2. ... verboden gebieden mijden;
3. ... de hondenpoep opruimen;
4. ... hondenbelasting betalen.

De verantwoording voor het naleven van die regels ligt bij de hondenbezitters. Overigens kan en mag niet geconcludeerd worden dat alle hondenbezitters notoire overtreders zijn. Veelal is het zo dat de meerderheid zich aan de spelregels houdt, maar dat een kleine groep overtreders het negatieve beeld bepaalt.

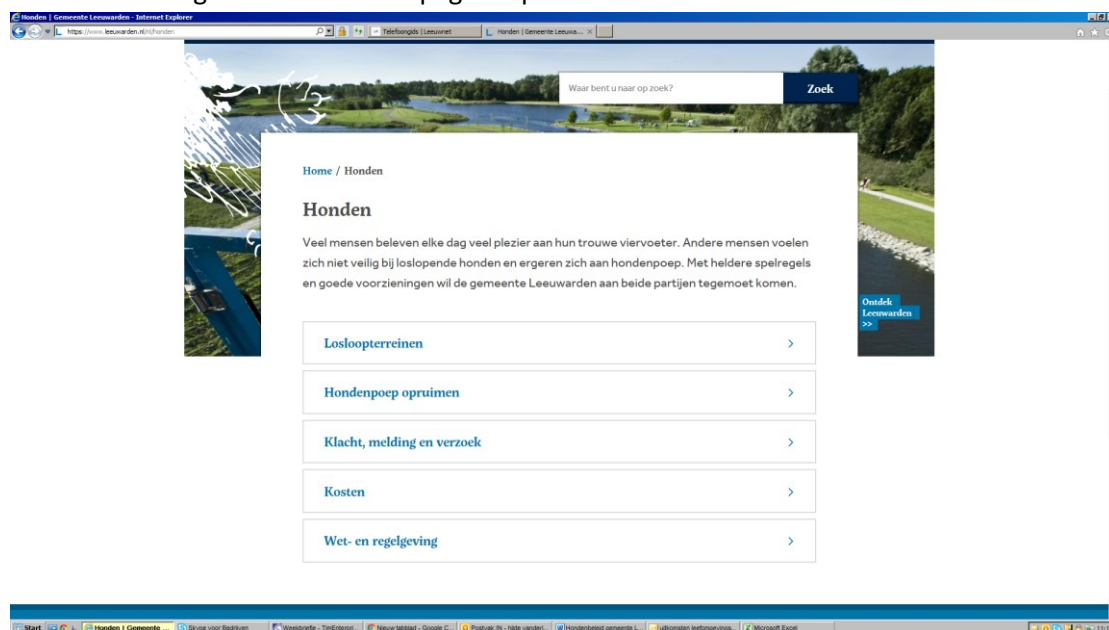
4.2 Maatwerk in voorlichting

Voor een optimale implementatie van de werkinstructie hondenzaken, is het van belang dat de gemeente voorlichting verschaft over het hondenbeleid binnen de gemeente en aan welke regels men zich dient te houden.

De rol van de gemeente is gericht op het vergroten van de kennis:

- over het hebben van een hond;
- de spelregels t.a.v. het hondenbeleid en
- de aanwezigheid en het gebruik van de voorzieningen in de gemeente.

We hebben een goedbezochte webpagina op Leeuwarden.nl

De afspraak is verder dat er voorlichting wordt gegeven via:

- Een jaarlijks infobrief en spelregels voor de hondenbezitters. Deze brief wordt apart verzonden naar de 7100 hondenbezitters in de gemeente.
- De Huis aan Huis-pagina
- Persberichten, Facebook en Twitter
- De Gemeentegids
- Scholen en wijkpanels/-kranten
- Campagne Schoon samen met het zwerfafval.

Doordat de manier van communiceren in een rap tempo verandert (denk aan gebruik van sociale media), wordt elk jaar bekeken welke middelen nog actueel zijn en welke nieuwe middelen ingezet kunnen worden, om te voldoen aan de eisen van de zich snel ontwikkelende (digitale) maatschappij.

De communicatiemiddelen worden meer toegespitst op maatwerk: elke wijk en elk dorp wordt benaderd. De communicatiemiddelen worden aangepast op ontwikkelingen in wijken en dorpen, zodat bewoners informatie krijgen over hun directe omgeving.

Als proef draait een honden058-app waarop alle hondenpoepbakken en uitlaatterreinen (dankzij de Open Data Source) in de gemeente Leeuwarden gemeld staan samen met de spelregels voor het houden van honden. Een ander voorbeeld van maatwerk is dat voor de eigenaren van ernstig overlast gevende honden (artikel 2:59) de mogelijkheid bestaat om een cursus gedragsverandering te gaan volgen. Hiervoor wordt een gedragsdeskundige honden ingehuurd door de gemeente.

Nieuw beleid/ Werkwijze:

1. De communicatiemiddelen worden aangepast op de nieuwe ontwikkelingen in het algemeen en de specifieke situatie van wijken en dorpen.
2. Elk jaar bekijken welke middelen nog actueel zijn en welke nieuwe middelen ingezet kunnen worden, om te voldoen aan de eisen van de zich snel ontwikkelende (digitale) maatschappij. Daarbij wordt nauw opgetrokken met het onderdeel zwerfafval.

Dit communicatieplan wordt opgesteld in overleg met Communicatie en Stadtoezicht, waardoor Voorlichting en Verbalisering gekoppeld worden. Stadtoezicht gaat extra handhaven tijdens voorlichtingscampagnes die worden uitgevoerd. Zo wordt de effectiviteit van Voorlichting en Verbalisering versterkt.

Hoofdstuk 5 Verbaliseren

5.1 Verbalisering

Onder verbaliseren wordt verstaan: *“een proces-verbaal opmaken tegen; bekeuren”* (Van Dale, 2016). In de Gemeente Leeuwarden zorgt het team Stadstoezicht voor de verbalisering: de handhaving van het hondenbeleid op basis van de APV. Meer toezicht zal leiden tot meer mensen die zich aan de regels houden, waardoor overlast door onder andere hondenpoep zal verminderen.

Het team van Stadstoezicht zorgt voor de handhaving van de APV (2.57, 2.58 en 2.59).

De handhaving is gericht op het aanpakken en voorkomen van hondenoverlast. De handhaving wordt zowel in burger als in uniform uitgevoerd. De insteek is om de hondencontroles zoveel mogelijk in burger uit te voeren waardoor de pakkans groter wordt om de overtreder te betrappen. Op basis van meldingen via de meldesk en op basis van signalen van o.a. de wijk- en dorpenpanels en de eigen bevindingen van de handhavers worden de probleemgebieden in kaart gebracht. Met deze gerichte inzet hebben we goede ervaringen opgedaan.

In totaal is er met ingang van 1 januari 2018 2,37 fte beschikbaar voor de hondencontrole door het team Stadstoezicht. In het kader van het integraal handhaven kunnen ook andere overlast gevende overtredingen worden meegenomen in de ronde.

Naar aanleiding van de beantwoording van raadsvragen, nieuwe landelijke ontwikkelingen en voorschriften is het nodig de gemeentelijke APV te actualiseren.

5.2 De APV

In artikel 2:57, 2:58 en 2:59 van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Leeuwarden 2018 staat de lokale regelgeving t.a.v. honden weergegeven. Deze artikelen zijn vergeleken met de model APV en waar nodig aangepast op de Leeuwarder situatie. Vervolgstep is dat deze wijzigingen aan de sector JVZ worden doorgegeven als onderdeel van de herziening van de APV.

5.2.1 Het eerste artikel gaat over het verbod om honden los te laten lopen.

Voorstel gewijzigd artikel

Artikel 2:57 Loslopende honden

1. *Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen:*
 - a) *op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak of speelweide of op een andere door het college aangewezen plaats;*
 - b) *op recreatieterreinen, natuurgebieden dan wel stranden in de periode van 1 maart tot 1 oktober;*
 - c) *op de weg zonder dat de hond aangelijnd is:*
of
 - d) *op de weg indien die hond niet is voorzien van een halsband of een ander identificatiemerkt dat de eigenaar of houder duidelijk doet kennen.*
2. *Het in het eerste lid vervatte losloofverbod onder c geldt niet op de door het college aangewezen plaatsen, mits de hond losloopt onder voldoende geleide of toezicht.*

3. *Het eerste lid vervatte verbod onder a en b, is niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond:*
 - a. *die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden; of*
 - b. *die deze hond aantoonbaar gekwalificeerd opleidt tot geleidehond of sociale hulphond.*
 - c. *die wordt ingezet ten behoeve van het hoeden van een schaapskudde.*

5.1.2 Het tweede artikel gaat over de algehele opruimplicht van hondenpoep.

Voorstel gewijzigd artikel;

Artikel 2:58 Verontreiniging door honden

1. *Degene die zich met een hond op een openbare plaats begeeft is verplicht ervoor te zorgen dat de uitwerpselen van die hond onmiddellijk worden verwijderd.*
2. *Het eerste lid is niet van toepassing op de eigenaar of houder van een hond die zich vanwege zijn handicap door een geleidehond of sociale hulphond laat begeleiden.*
3. *Degene die zich met een paard of pony op een openbare plaats begeeft is verplicht ervoor te zorgen dat in de openbare ruimte, voor zover gelegen binnen de bebouwde kommen van de gemeente Leeuwarden, de uitwerpselen van het paard of de pony terstond worden opgeruimd.*

5.1.3 Het derde artikel gaat over gevaarlijke honden.

Voorstel artikel 2:59 Gevaarlijke honden

1. *Indien de burgemeester een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan het de eigenaar of houder van die hond een aanlijngesbod of een aanlijn- en muilkorfgebod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een openbare plaats of op het terrein van een ander.*
2. *Een aanlijngesbod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond aangeliend te houden met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, van ten hoogste 1,50 meter.*
3. *Een muilkorfgebod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond voorzien te houden van een muilkorf die:*
 - a. *vervaardigd is van stevige kunststof, van stevig leer of van beide stoffen;*
 - b. *door middel van een stevige leren riem zodanig rond de hals is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van de mens niet mogelijk is; en*
 - c. *zodanig is ingericht dat de hond niet kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn.*
4. *Onverminderd artikel 2:57, eerste lid, aanhef onder d, dient een hond als bedoeld in het eerste lid voorzien te zijn van een door de bevoegde minister op aanvraag verstrekt uniek identificatienummer door middel van een microchip die met een chipreader afleesbaar is.*

Toelichting: identificatie en registratieplicht.

In het tegengaan van de malafide hondenhandel heeft de overheid onder meer een verplichte identificatie- en registratieplicht voor honden ingevoerd. Deze I&R-plicht is op 1 april 2013 ingegaan met het doel pups en geïmporteerde honden te chippen en te registreren. Zodoende wordt een datasysteem opgebouwd waarin de verblijfplaatsen en houders van honden zijn vastgelegd. Het datasysteem geeft de handhavers een extra instrument in handen om malafide handelaren op te sporen en aan te kunnen pakken. Met ingang van 1-1-2018 is het Europese dierenpaspoort voor alle honden in Nederland verplicht. Dit paspoort geldt voor elke nieuw geboren pup en elke geïmporteerde hond.

5.2 Handhaving hondenbelasting

Elke hondenbezitter in de gemeente Leeuwarden is verplicht om hondenbelasting te betalen. Dit is vastgelegd in de gemeentelijke “Verordening hondenbelasting 2018”. Een uitzondering wordt gemaakt voor werkhonden in buitengebieden, zoals erfhonden op agrarische bedrijven en waakhonden op militair terrein. Binnen welk gebied belasting moet worden betaald, wordt bepaald door de gemeente. Controle en handhaving van de betaling van de belasting wordt uitgevoerd door het team Belastingen. Elk jaar gaat men bij 1/3 deel van het totaal aantal huishoudens langs de deur om te controleren of er honden worden gehouden. Deze kosten worden betaald uit de opbrengst van de hondenbelasting.

5.3 Gevaarlijke honden

Het team Stadstoezicht constateert een toenemend aantal incidenten met gevaarlijke honden. Dit is een van de redenen waarom de inzet van extern gedragsdeskundige honden is gekozen. Eigenaren van ernstig overlast gevende honden (artikel 2:59) wordt de mogelijkheid aangeboden om een cursusgedragsverandering te gaan volgen.

Hoofdstuk 6

Vervolgstappen/activiteiten

Activiteit	wanneer	Wie
Wijzigingen APV: - doorgeven aan JVZ - communicatie	Ingangsdatum 1-1-2019 (raadsbesluit)	JVZ

Voorlichting
overgang voor Stiens. Uitdelen gratis zakjes via Buitendienst.
Afbouwen subsidieregeling biobags + communicatie
Stickers over vervallen onderscheid gewone en hondenpoepbakken (ontwerp + aanbrengen);
Communiceren afschaffen gratis opruimmiddelen
Aanpassen uitgave Booqies met spelregels.
Jaarlijkse infobrief (met booqies) voor 7100 hondenbezitters.
Jaarlijkse Huis aan Huispagina
Campagne Schoon samen met zwerfafval

Voorzieningen beheer en onderhoud
Voortaan nieuwe uniforme blauwe afvalbakken met klepje/gat bestellen.
2 keer per jaar schoonmaken van de bakken
Gepp-bakken loskoppelen van riool
Waar nodig in overleg met wijk en dorpenpanels verwijderen of verplaatsen bakken;
Extra bebording natuurgebieden n.a.v. Apv wijziging
Zorgen voor onderhoud op basisniveau (bankjes, bammesbakken, schelpenpaden, hekwerken, borden)
Nieuwe uitleggebieden opnemen hondenlosloopterrein
Blijven monitoren onderhoudsniveau + meldingen + overlastcijfers honden

Bijlage huidige APV gemeente Leeuwarden 2018

Artikel 2:57 Loslopende honden

1. Het is de eigenaar of houder van een hond verboden die hond te laten verblijven of te laten lopen:
 - a. op de weg zonder dat die hond aangelijnd is;
 - b. op een weg waar dat door borden is aangegeven;
 - c. op een voor het publiek toegankelijke en kennelijk als zodanig ingerichte kinderspeelplaats, zandbak, speel- en ligweide, recreatieterrein, natuurgebied, dan wel strand en andere door het college als zodanig aangewezen plaatsen;
2. Het in het eerste lid, onder a. vervatte verbod geldt niet voor door het college van burgemeester en wethouders aangewezen plaatsen waar dat door borden is aangegeven, mits een hond los-loopt onder vol-doende geleide of toezicht
3. Het bepaalde in het eerste lid, onder b, geldt niet voor personen die in verband met hun gezichtsvermogen gebruik maken van een blindengeleidehond, voor ambtenaren van politie die voor de uitoefening van hun taak gebruik moeten maken van een surveillancehond of een speurhond en voor het bestemmingsverkeer.
4. Van het in het eerste lid, onder a, vervatte verbod kan het college ontheffing verlenen voor een hond, die ingezet wordt ten behoeve van het hoeden van een schaapskudde.
5. Het in het eerste lid, onder a, vervatte verbod geldt niet voor hulphonden voor mensen met een motorische beperking mits:
 - a. het een speciaal opgeleide hond betreft van een erkende organisatie voor hulphonden;
 - b. de hond als zodanig herkenbaar is;
 - c. de begeleider op verzoek een identiteitspas kan tonen van de erkende organisatie voor hulphonden.

Artikel 2:58 Verontreiniging door honden, paarden en pony's

1. De eigenaar of houder van een hond is verplicht ervoor te zorgen dat de uitwerpselen van de hond in de openbare ruimte terstond worden opgeruimd.
2. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd bepaalde plaatsen aan te wijzen waar de in lid 1 gestelde verplichting niet van toepassing is.
3. De eigenaar, houder of berijder van een paard of pony is verplicht ervoor te zorgen dat in de openbare ruimte, voor zover gelegen binnen de bebouwde kommen van de gemeente Leeuwarden, de uitwerpselen van het paard of de pony terstond worden opgeruimd.

Artikel 2:59 Gevaarlijke honden

1. Indien de burgemeester een hond in verband met zijn gedrag gevaarlijk of hinderlijk acht, kan het de eigenaar of houder van die hond een aanlijngedod of een aanlijn- en muilkorfgedod opleggen voor zover die hond verblijft of loopt op een openbare plaats of op het terrein van een ander.
2. Een aanlijngedod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond aangelijnd te houden met een lijn met een lengte, gemeten van hand tot halsband, van ten hoogste 1,50 meter.
3. Een muilkorfgedod houdt in dat de eigenaar of houder verplicht is de hond voorzien te houden van een muilkorf die:
 - a. vervaardigd is van stevige kunststof, van stevig leer of van beide stoffen;
 - b. door middel van een stevige leren riem zodanig rond de hals is aangebracht dat verwijdering zonder toedoen van de mens niet mogelijk is; en
 - c. zodanig is ingericht dat de hond niet kan bijten, dat de afgesloten ruimte binnen de korf een geringe opening van de bek toelaat en dat geen scherpe delen binnen de korf aanwezig zijn.